

**Bolesław Osuch (1913–1962),
doktor medycyny, oficer Wojska Polskiego,
działacz społeczny**

Lesław J. Welker

Toruń

Bolesław Osuch, syn Antoniego i Agnieszki z d. Domańskiej, urodził się 24 sierpnia 1913 r. w Zwierzyńcu (pow. zamojski). W roku 1923 ukończył szkołę powszechną i podjął dalszą naukę w Państwowym Gimnazjum Adama Mickiewicza w Wilnie. W czerwcu 1932 r. zdał egzamin maturalny i w październiku rozpoczął studia na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Warszawskiego, które ukończył 18 stycznia 1938 r. Od 1 lipca 1937 r. był również podchorążym w Szkole Podchorążych Sanitarnych. Po uzyskaniu dyplomu podjął pracę-służbę w Szpitalu Ujazdowskim, jako stażysta, do 24 sierpnia tego roku. Po wybuchu wojny wziął udział w obronie Warszawy – do 24 września. Dwa dni później rozpoczął pracę w Lubomlu (na Wołyniu), gdzie przebywał do 29 grudnia. Następnie wrócił do Warszawy i 1 stycznia 1940 r. podjął pracę w 3. Ośrodku Zdrowia. W tym czasie, już w styczniu, ożenił się z koleżanką ze studiów Sławą Lubecką. W lipcu zamieszkali w Ulanowie nad Sanem (pow. Nisko), gdzie pracował w Ubezpieczalni Społecznej i praktykował prywatnie. Związał się z Batalionami Chłopskimi, a następnie został zaprzysiężony w Armii Krajowej, w oddziale „Ojca Jana”. Udzielał pomocy medycznej partyzantom także z innych oddziałów, w tym i sowieckich. 15 listopada 1944 r. wstąpił w szeregi Wojska Polskiego – 29 tego miesiąca został przydzielony do 37. pp jako starszy lekarz pułku. W kwietniu 1945 r. wziął udział w walkach związanych z forsowaniem Nysy (Łużyckiej), w czasie któ-

rych w miejscowości Dunkelheuser pod silnym ogniem zorganizował szpital polowy, za co wystąpiono później (w 1946) o Krzyż Walecznych, którego jednak nie dostał. W sierpniu awansował do stopnia porucznika. 21 grudnia został omyłkowo skierowany do 27. pól, skąd 6 lutego 1946 r. przeniesiono go na stanowisko szefa służby zdrowia II Poznańskiego Oddziału Wojsk Ochrony Pogranicza i 9 maja tego roku awansowano do stopnia kapitana. W lipcu objął to samo stanowisko w 5. Saskiej Dywizji Piechoty w Międzyrzeczu i pozostawał tam do końca marca 1947 r., a potem został odkomenderowany do stacjonującej w Toruniu 13. Warszawskiej Brygady Artylerii Ciężkiej. 22 lipca

awansował do stopnia majora. 1 maja 1949 r. przeniesiono go do Oficerskiej Szkoły Artylerii na stanowisko starszego lekarza. Pozostawał tam (16 grudnia 1950 r. awansując do stopnia podpułkownika) do 22 lipca 1951 r., po czym przeniesiono go do Grudziądza na stanowisko szefa służby zdrowia sformowanej właśnie 6. Dywizji Artylerii Przełamania. 3 stycznia 1952 r. wrócił do Torunia i do OSA, gdzie pracował jako starszy lekarz jednostki – kierownik Działu Wyszkożenia Sanitarnego. Następnie został I naczelnym lekarzem Garnizonu Toruń. W czasie służby wojskowej uzyskał specjalizacje II stopnia z chorób wewnętrznych i radiologii. Początkowo uzyskiwał dobre opinie przełożonych: „Oficer obowiązkowy i chętny do pracy, o własnej inicjatywie i zdolnościach organizatorskich. Dobrze wyszkolony”. Mimo otrzymywanych pochwał (dwa razy w 1948 r. i raz w roku 1951) podejście do niego zmieniało się wraz z narastającą falą stalinizmu: „Mało wymagający od podwładnych, wśród których nie potrafi utrzymać należytej dyscypliny [...] winien być zwolniony z czynnej służby. [...] W czasie okupacji członek reakcyjnej organizacji podziemnej »AK« [...] Perspektyw w Ludowym W.P. – nie posiada”.

Od kwietnia 1953 r. pozostawał w dyspozycji Departamentu Kadr MON, a 1 maja 1953 r. został przeniesiony w stan spoczynku, podjął jednak dalszą pracę jako lekarz Obwodowej Przychodni Lekarskiej PKP.

W czasie służby wojskowej ukończył też Kurs Przeciwgruźliczy w Warszawie (styczeń–luty 1948 r.), a w listopadzie tego roku we Wrocławiu Kurs Sądowo-Lekarski sekcji zwłok.

Pracował też społecznie – był przewodniczącym Komitetu Pomocy Repatriantom przy Zarządzie PCK; czynnym członkiem Polskiego Towarzystwa Lekarskiego; zastępcą przewodniczącego Sekcji Lekarskiej przy Zarządzie Okręgowym Związku Zawodowego Pracowników Służby Zdrowia i zastępcą Rzecznika Okręgowej Komisji Kontroli Zawodowej w Bydgoszczy.

W Toruniu mieszkał przy ul. Słowackiego 72.

Za zasługi w służbie wojskowej i pracy zawodowej był odznaczony: Srebrnym Krzyżem Zasługi, Medalem Zwycięstwa i Wolności, Medalem za Odrę, Nysę, Bałtyk, Brązowym Medalem „Siły Zbrojne

w Służbie Ojczyzny”, Odznaką Grunwaldzką i sowieckim Medalem „Za pobiędu”.

Zmarł 26 kwietnia 1962 r. w Toruniu i został pochowany na Cmentarzu Garnizonowym (Komunalnym nr 1).

Źródła: Centralne Archiwum Wojskowe, Ap 1374/68/150 i 3257; B. Roźniatowski, *Mój żywot lekarza wojskowego*, Warszawa 1987; Toruński Słownik Biograficzny, t. 5, Toruń 2007; S. Puchalski, *Partyzanci „Ojca Jana”*, Stalowa Wola 1996; Rocznik Lekarski RP na r. 1948, Warszawa 1949; Wydział Archiwum Zakładowego PKP w Sosnowcu (foto).